

ТАФАККУР ВА ТАЛҚИН

*(Магистратура талабалари ва ёш олимларнинг
илемий мақолалар тўплами)*

**“Халқ билан муроқот ва инсон
манфаатлари” йилига бағишиланади**

Бухоро - 2017

3. Kungaboqar sheluxasi – 300m³
4. Kartoshka poyasi – 420m³
5. Begona o'tlar somoni – 500m³

Biogaz olish jarayoni samaradorligi chiqidi turiga emas , balri qayta ishlanuvchi biomassa hajmiga ham bog'liq bo'ladi.

Bir kilogram go'ngdan o'tacha 70% gacha parchalangan biomassaaolinsa, undan 0,32 kg metan, 0,18 kg karbonat angidrid, 0,2 kg suv va 0,3 kg parchalanmagan qoldiq hosil bo'ladi.

Bizning asosiy maqsadimiz biogas olish texnologik tizimidagi mavjud jarayonlarni avtomatik boshqaruvini tashkil qilish uchun avtomatika elementlari (nazorat- o'lchov asboblari) va boshqaruvchi (mikroprotsessorlar, aqilli datchiklar) elementlarini tanlash hamda ularning dasturiy ta'minotini yartish bo'lib hisoblanadi.

Foydalilanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Марченко Н. М., Шебалкин А. Е., Воропаев В. В. и др. Технология и технические средства для внесения органических удобрений. М.: Росагропромиздат, 1991. 190 с.

2. A. Arsolnov, T. Sultonov, M.Xo'jaev. O'zbekistonda biogaz texnologiyalarini rivojlantirish omillari va uning moliyaviy manbaalari.

3. <http://www.fluid-biogas.com>.

QAROR VA FARMOYISHLAR BAZASINI SHAKLLANTIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O'RNI, F9 DASTURI.

U.H. Arabov, BuxDU magistranti

Hozirgi vaqtida har bir soha ishidagi tahlillarni qilishda va u yerdagи malumotlarni bir joyga yig'ishda axborot texnologiyalarining o'rni beqiyosdir.Axborotlashtirish har bir jamiyatning istalgan sohasini aql bovar qilmas darajada o'zgartirish qobiliyatiga egadir.Bunday sharoitda jamiyatdagi har bir shaxsning barkamollik sari intilishlari ro'yobga chiqishi osonlashadi. Chunki kerakli axborotlarni o'z vaqtida olish to'g'ri qaror qabul qilishga xizmat qiladi. Hozirgi jamiyatda kompyuter kirib bormagan hech qanday soha qolmadi. Virtual olamdagи axborotlar cheksiz va bepoyondir.

Ralf Pitersning fikriga ko'ra, "Madaniyatlar erkinlikni qabul qilgan ilg'or mamlakatlar ko'p ma'noda **g'oyalarga** to'la keng

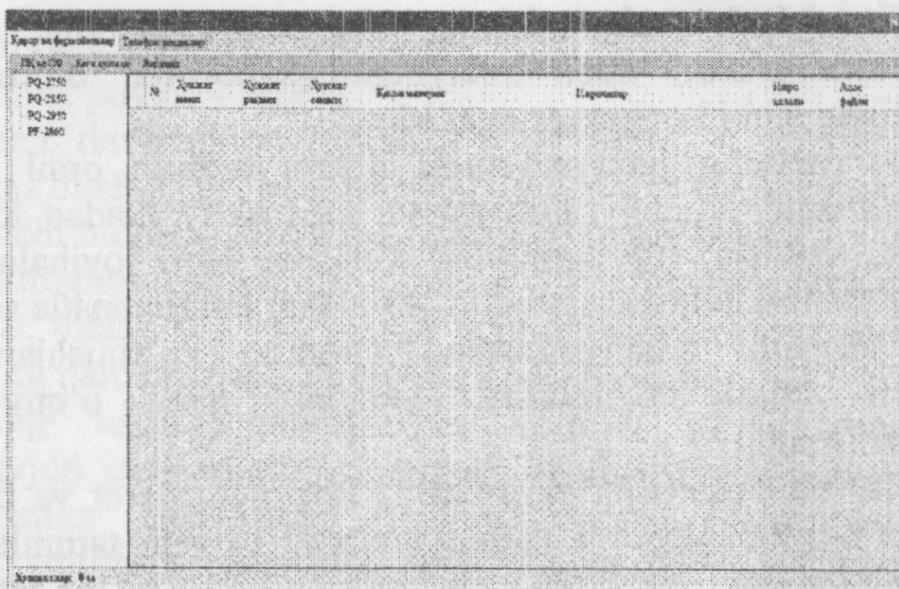
bozordir. Mazkur davlatlarning fuqarolari avlodlar, balki aslar mobaynida o‘zları duch kelayotgan axborotlar bo‘ronidan omon chiqadigan ichki kompasga egadirlar.”

Internetning jamiyat rivoji uchun muhim omil bo‘lib, unga uzluksiz ilmiy-amaliy salohiyat va moliyaviy madad lozim. Barcha sohalar, ayniqsa, me’morchilik sohasida ham loyihalar kompyuter yordamida modellashtirilmoqda. Ayniqsa, kutubxonada saqlanayotgan kitob va turli adabiyotlarning elektron ko‘rinishlarini yaratish, elektron izlash tizimlarini yaratish ham o‘quv faoliyatini osonlashtiradi.

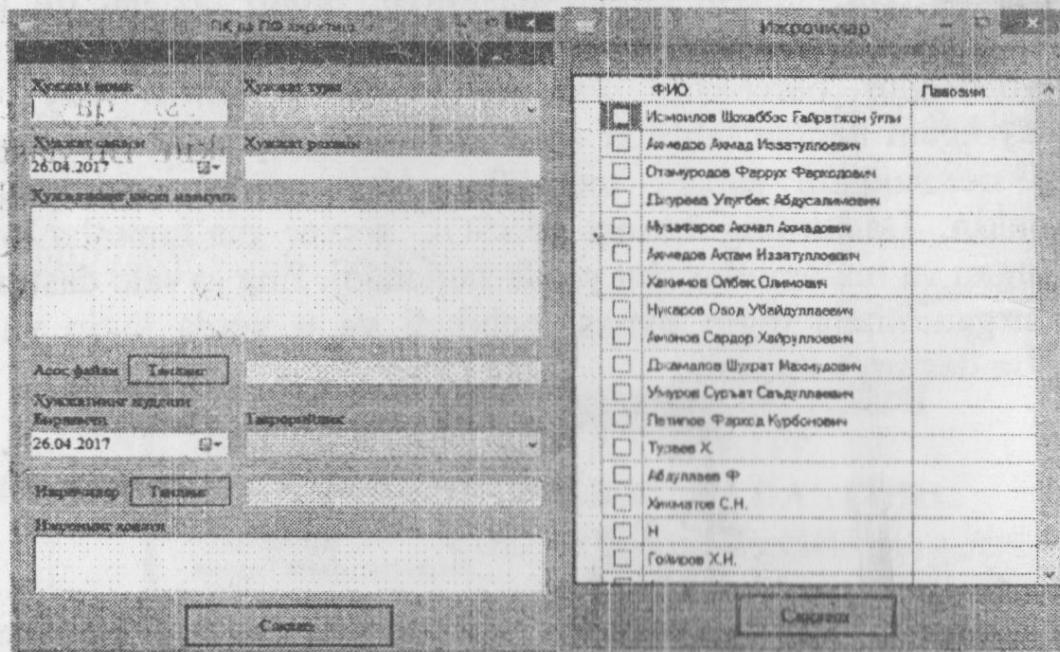
Har bir hokimiyyat organlarida Prezident qaror va farmoyishlari, Viloyat hokimi qaror va farmoyishlarini ijrosini taminlashni nazorat qilish va hujjatlarni bir joyga yig’ish bo‘yicha ham bir qator ishlar olib borilmoqda. Biz bu ishlarni elektronlashtirish va ma’lumotlarni bazasini yaratish bo‘yicha dastur yaratdik va uni F9 dasturi deb nomladik. Bu ishlarni elektronlashtirish orqali biz har bir qaror va farmoyish ijrosi bo‘yicha qancha ishlar qilingan, qancha hujjatlar tayyorlangan barchasini bir joyga kiritib, ijrosi qay darajada borayotgani haqida tahlillar olib borishimiz mumkin. Bu dasturni F9 deb nomlangani sababi uni F9 tugmasi orqali tezkor chaqirish mumkin. Dasturning bazasi MSSQL server ma’lumotlar omborida qilingan va malumotlar shu yerda saqlanadi. Eng avvalo dasturni ishga tushirganimizda login oynasi ochiladi va u yerda login va parolni kiritib dasturga kiramiz.

Login va parol kiritilganda dastur ma’lumotlar bazasiga murojaat qiladi. Ma’lumotlar, bazasida xodimlar jadvali bor, u yerda xodimlarning ism, familiya, lovozimi, login, parol va boshqa bir qator ma’lumotlari saqlanadi. Bu jadvaldan kiritilgan login va parol topilsa bosh oynaga o’tadi.

Bu oyna yuqorisida foydalanuvchining ism va familiyasi chiqib turadi, uning pastida bo'limlar bor. Va biz Prezident qaror va farmoyi shlarini kiritishimiz mumkin.

Bu yerda hujjat nomini kiritamiz, hujjat turini tanlaymiz, hujjat sanasi, raqami, qisqa mazmuni, asos fayli, muddati, takroriyligi, ijrochilari, ijro holati kiritiladi. Va "saqlash" tugmasi bosiladi. Ijrochilarni tanlash yuqorida o'ng tomondagiv oynada amalga oshiriladi. Kimlarni tanlamoqchi bo'lsak birinchi ustundagi kataklar ustiga bosamiz va oxirida saqlash tugmasi bosiladi.

Карор ва фармоийшлар | Төркменистан

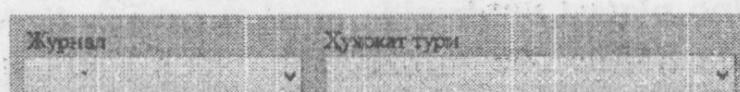
ПК ва ПФ Янги хужжат

- PQ-2750
- PQ-2850
- PQ-2950
- PF-2860

Kiritgan qaror yoki farmoyishimiz yuqoridagi tartibda joylashadi.Bularning har biri hujjatlar to'plami hisoblanadi.Ularni tanlaganimizda ularga tegishli barcha hujjatlar quyidagicha chiqadi.

ПК ва ПФ Янги хужжат	Жиссаны								
PQ-2750 PQ-2850 PQ-2950 PF-2860	№	Хужжат номер	Хужжат реквизит	Хужжат сенинг	Киски мактумин	Нарочитар	Неро ходими	Асос файлы	
	2	Xar	M	15.03.2017	Мактумин	Амонов Сардор Хабирзакенович	Ажуд		

Hujjatni o'zini kiritish esa "Yangi hujjat" bo'limi orqali amalga oshiriladi. Yangi hujjat kiritishda ham Prezident qaror va farmoyishlarini kiritadigan oynaga o'xshah oyna chiqadi va biz u yerdagi ma'lumotlarni to'ldiramiz, farqi faqatgina boshida hujjat noini emas, hujjat qaysi jurnalga tegishliligi tanlanadi.

Undan keyin hujjat turini tanlaymiz, hujjat sanasi, raqami, qisqa mazmuni, asos fayli, muddati, takroriyligi, ijrochilar, ijro holati kiritiladi va "saqlash" tugmasi bosiladi. Shundan so'ng ro'yxatda yangi hujjat paydo bo'ladi.Har yarim soatda muddatiga qarab dastur bajarilishi kerak bo'gan hujjatlar haqida quyidagicha ma'lumot beradi.

Учредилари: 2 та
Инди: 0 та
Кўриб чиқишда: 0 та
Кайта ишланада: 0 та
Салётдан: 0 та

Agar hozirgacha topshiriqlar berilmagan bo'lsa, "Topshiriqlar yo'q" degan xabarni beradi.Dastur local tarmoqda ishlashga mo'ljallangan, ya'ni bir kompyuterda to'liq o'rnatiladi, baza qo'shiladi.Boshqa kompyuterlar esa faqatgina programmani ishlatis, asosiy programma o'rnatilgan kompyuterga murojaat qiladi.Bu esa

barcha ma'lumotlar biy joyga yig'ilishini ta'minlaydi. Va biz bu ma'lumotlardan kelib chiqib o'zimiz uchun kerakli bo'lgan ixtiyoriy hisobotni tayyorlashimiz mumkin bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi 1-prezidenti Islom Karimovning "Yuksak ma'naviyat - yengilmas kuch" kitobi.
2. Dasturlashga doir turli xildagi internet saytlari.

TEXNOLOGIK JARAYONLARNI AKT ASOSIDA BOSHQARISHDA DASTURLAR ISHLAB CHIQISH TEXNOLOGIYASI

A.Axmedov, K.H. G'afurov, BuxMTI

Ushbu maqolada texnologik jarayonlarni boshqarishni AKT asosida tashkil etishda texnologik o'lchov asboblari va ijrochi mexanizmlarni kompyuter orqali boshqarish algoritmi va dasturiy ta'minoti ko'rib chiqiladi. Ijrochi mexanizm va texnologik o'lchov qurulmalari o'rtasidagi aloqani taminlash va mustaqil boshqarish Arduino Uno platasi yordamida amalga oshiriladi. Maqolada Delphi, C++ dasturlash tillaridan foydalanilganva aniq misollar keltirilgan.

Ijrochi mexanizm va turli datchiklar bilan kompyuter orqali aloqani o'rnatish uchun mikrokontroler talab qilinadi. Mikrokontroller va ularga turli datchiklar ularishi haqida quyidagi elektron manzillardan bilib olishingiz mumkin:

<https://ru.wikipedia.org/wiki/Микроконтроллер>

<http://electrik.info/main/automation/549-chto-takoemikrokontrollery-naznachenie-ustroystvo-princip-raboty-soft.html>

Ushbu texnologik jarayonni boshqarishda tayyor Arduino Uno platasidan foydalanildi. Unda ATmega328 mirkokontrolleri o'rnatilgan. Arduino Uno platasi qulayligi arzon, ochiq arxitekturali kompyuterga ulanishdagi portlari mavjudligi uchun foydalanishga qulay hisoblanadi.

Arduino Uno platasi haqidagi ma'lumotlarni quyidagi manzildan olishingiz mumkin. <http://arduino.ru/Hardware/ArduinoBoardUno>

Platani kompyuterga ulash uchun USB kabeldan foydalanildi. Albatta boshqa portlardanham foydalanish mumkin. Lekin bu uchun yana qo'shicha platalar sotib olish kerak bo'ladi.

МУНДАРИЖА

	<u>Сўз боши</u>	3
Акрамова Г.М., Арслонов Қ.П.	15-16 ёшдаги мактаб ўқувчилари ўртасида енгил атлетика спорт турига қизиқиши ошириш тамойиллари	5
Akramov I.I., Rasulov Z.	Dunyoning lisoniy manzarisini tasvirlashda iboralarning o'rni	8
Abdullayev H.H., SHomurodov T.R.	Chorvachilik va parandachilikga ixtisoslashgan fermer xo'jaliklarida biogaz ishlab chiqarish istiqbollari	12
Arabov U.H.	Qaror va farmoyishlar bazasini shakllantirishda axborot texnologiyalarining o'mni, f9 dasturi.	14
Axmedov A., G`afurov K.H.	Texnologik jarayonlarni akt asosida boshqarishda dasturlar ishlab chiqish texnologiyasi	18
Bafayeva Z.KH., Artikova KH.T.	Physical and chemical properties of historically irrigated pasturable alluvial soils of the Bukhara oasis	23
Бафаева З.Х., Артикова Х.Т.	Экологическое состояние орошаемых почв Бухарского оазиса	26
Восиева Ш., Гадоева М.И.	Инглиз тилида отларнинг аффиксация усули билан ясалиши	31
Вохидова З.Н., Асадова С.С., Файзиллоева Н.Б., Рахмонов И.М.	Замонавий тикув машиналарида динамик зўрикишининг салбий оқибатлари ва уларни бартараф этиш йўллари	35
G`afurov M.O. Ergashev S.	Tezligi rostlanadigan elektr yuritmalaridagi dinamik jarayonlarning "matlab" dasturidagi tahlili	38
Djafarova N.A.	Turizmdagi statistik hisob usullari dunyo mamlakatlari misolida	42
Джураева З.И., Бакаева М.К. Djurayeva M.Z.	Проблема положительного героя в рассказах редьярда киплинга о маугли	47
	Jismoni ymadaniyat ta'limining testlash va	52